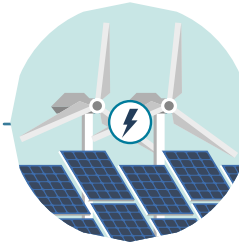

Nationaal Programma **RES** Regionale Energie Strategie

Bevoegd gezag: windturbineprojecten

Judith Brouwer
20 maart 2025

Wie is bevoegd gezag?

Omgevingswet: bevoegdheidsverdeling

Artikel 2.3. (algemene criteria verdeling van taken en bevoegdheden)

- 1 De uitoefening van de taken en bevoegdheden op grond van deze wet wordt overgelaten aan de bestuursorganen van een gemeente, tenzij daarover andere regels zijn gesteld.
- 2 Een bestuursorgaan van een provincie oefent een taak of bevoegdheid, als dat bij de regeling daarvan is bepaald, alleen uit als dat nodig is:
 - a. met het oog op een provinciaal belang en dat belang niet op een doelmatige en doeltreffende wijze door het gemeentebestuur kan worden behartigd,

**Subsidiariteits
beginsel**

Energierecht: bevoegd gezag

- **Artikel 9c, eerste lid, Elektriciteitswet**

1. Voor het volgende werk van **provinciaal belang** stellen gedeputeerde staten in ieder geval een **projectbesluit** als bedoeld in [afdeling 5.2 van de Omgevingswet](#) vast: de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie voor opwekking van duurzame elektriciteit met behulp van windenergie met een **capaciteit van ten minste 5 MW maar minder dan 100 MW**, met inbegrip van de aansluiting van die installatie op een net.

Artikel 6.2, eerste lid, Energiewet

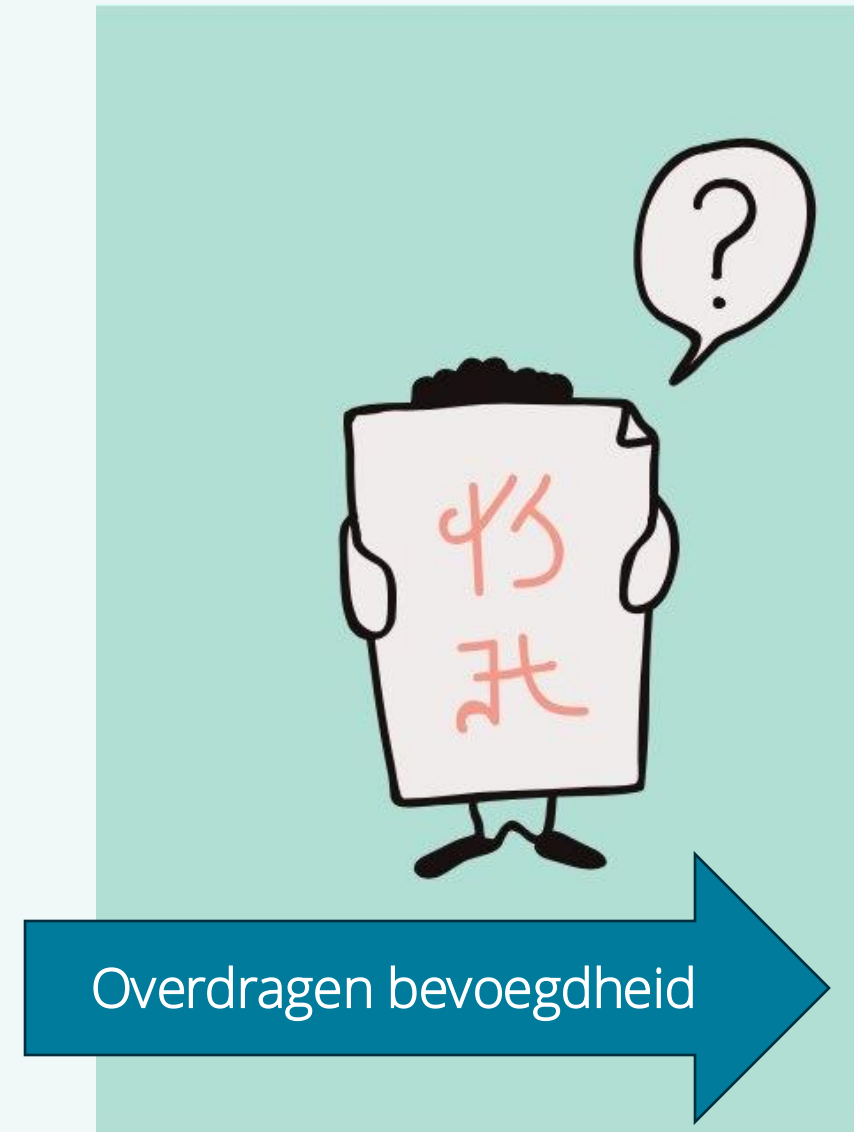
1. Werken met een **provinciaal belang** waarvoor gedeputeerde staten in ieder geval een **projectbesluit** als bedoeld in afdeling 5.2 van de Omgevingswet vaststellen, zijn de volgende projecten: a. de aanleg of uitbreiding van een windpark met een **capaciteit van ten minste 15 MW maar minder dan 100 MW**, met inbegrip van de aansluiting van dat windpark op een systeem.

Vershil:
Van 5 MW naar 15 MW

Wie is bevoegd gezag?

Tussenconclusie:

- **Boven de 15 MW:**
 - Provincie neemt een projectbesluit.
- **Onder de 15 MW:**
 - Gemeente aan zet.
 - Tenzij, provincie motiveert dat er sprake is van:
 - Provinciaal belang; en
 - Dat belang **kan** niet op een doelmatige en doeltreffende manier worden behartigd door het gemeentebestuur.

Overdracht bevoegd gezag: provincie naar gemeente

- **Wettelijke grondslag:** Artikel 9c, vierde lid, Elektriciteitswet / Artikel 6.2, tweede lid, Energiewet;
- **Voorwaarden:**
 - Besluit gedeputeerde staten;
 - Een gemeente kan het project **versnellen** of er zijn andere aanmerkelijke **voordelen**;
 - Instemmingsbesluit van het college van B&W.

- Zelf de controle hebben op:
 - het proces;
 - de participatie; en
 - de besluitvorming.
- Eigen beleid maken en toepassen:
 - binnen de kaders van de provincie en het rijk.

Overdracht van bevoegdheid: gemeente naar provincie

- Gemeente kan bevoegdheid overdragen op grond van artikel 5.16 van de Omgevingswet.
- Voorwaarde:
 - Instemming nieuw bevoegd gezag.
- Delegatiebesluit.
- Mag op verzoek.

Waarom niet bevoegd gezag opnemen als gemeente?

Het vergt tijd, kennis en inspanning.

Niet eindverantwoordelijk op de participatie / geen eerste aanspreekpunt.

Niet eindverantwoordelijk voor het besluit en evt. beroepszaken.

Overgangsrecht

Er is **geen** overgangsrecht opgenomen in de Energiewet m.b.t. artikel 6.2.

Jurisprudentie:

- Wetsbepaling bij het ontbreken van overgangsrecht onmiddellijke werking heeft (AbRvS 15 juni 2022, ECLI:NL:RVS:2022:1699).
- Bij het nemen van een besluit op een aanvraag in beginsel het recht moet worden toegepast zoals dat geldt op het moment van het nemen van het besluit (AbRvS 27 december 2023, ECLI:NL:RVS:2023:4853, r.o. 4.1).

Wat betekent dit voor lopende procedures tussen de 5 MW en 15 MW?

- Provincie moet:
 - Motiveren dat voldaan wordt aan het subsidiariteitsbeginsel (artikel 2.3 Omgevingswet); OF
 - Gemeente neemt het besluit om een omgevingsvergunning te verlenen *of* het omgevingsplan te wijzigen.

Wat betekent dit voor toezicht en handhaving?

- Bevoegd gezag toezicht en handhaving verschuift mee naar de gemeente voor projecten onder de 15 MW
- Provincie blijft verantwoordelijk voor de oude gevallen die de provincie heeft vergund.

Samenvatting:

De provincie moet aan het subsidiariteitsbeginsel uit artikel 2.3 van de Omgevingswet voldoen.

Voor windturbineprojecten van meer dan 15 MW is in de Energiewet bepaald dat er sprake is van een provinciaal belang en dat de provincie een projectbesluit neemt (artikel 6.2 Energiewet).

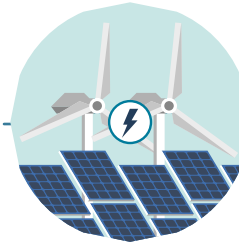
- de provincie kan deze bevoegdheid op grond van de Energiewet overdragen (artikel 6.2, tweede lid, Energiewet)
- de bevoegdheidsoverdracht vergt een besluit van de gedeputeerde staten en een instemmingsbesluit van het college van B&W.

Voor windturbineprojecten onder de 15 MW ligt de bevoegdheid primair bij de gemeente, tenzij de provincie kan motiveren dat er sprake van is: (artikel 2.3, tweede lid, Omgevingswet)

- een provinciaal belang; en
- de gemeente dit belang niet op een doelmatige en doeltreffende wijze kan behartigen.

In het geval dat de provincie dit niet kan motiveren, heeft de gemeente de bevoegdheid om een omgevingsvergunning te verlenen of een omgevingsplanwijziging vast te stellen.

- de gemeente kan deze bevoegdheid overdragen aan de provincie op grond van artikel 5.16, eerste lid, Omgevingswet.
- De bevoegdheidsoverdracht vergt instemming van de provincie.

Instrumenten: beleid

1 Omgevingsvisie

Strategische en integrale langetermijnvisie op de fysieke leefomgeving. Verplicht voor Rijk, provincie en gemeente.

2 Programma's

Programma's maken de doelen van de omgevingsvisie concreet. Indien nodig met een programmatische aanpak.

3 Decentrale regels

Elk bestuursorgaan heeft een gebiedsdekkende regeling met alle regels voor de fysieke leefomgeving.

4 Algemene rijksregels

Algemene rijksregels voor activiteiten beschermen de leefomgeving. Initiatiefnemers weten hierdoor vooraf wat de mogelijkheden zijn en hoeven geen vergunning aan te vragen.

5 Omgevingsvergunning

Een omgevingsvergunning is alleen nodig als de algemene rijksregels niet volstaan. Deze kan worden aangevraagd bij één loket.

6 Projectbesluit

Een projectbesluit is nodig voor ingrijpende en ingewikkelde projecten waarbij een publiek belang speelt.

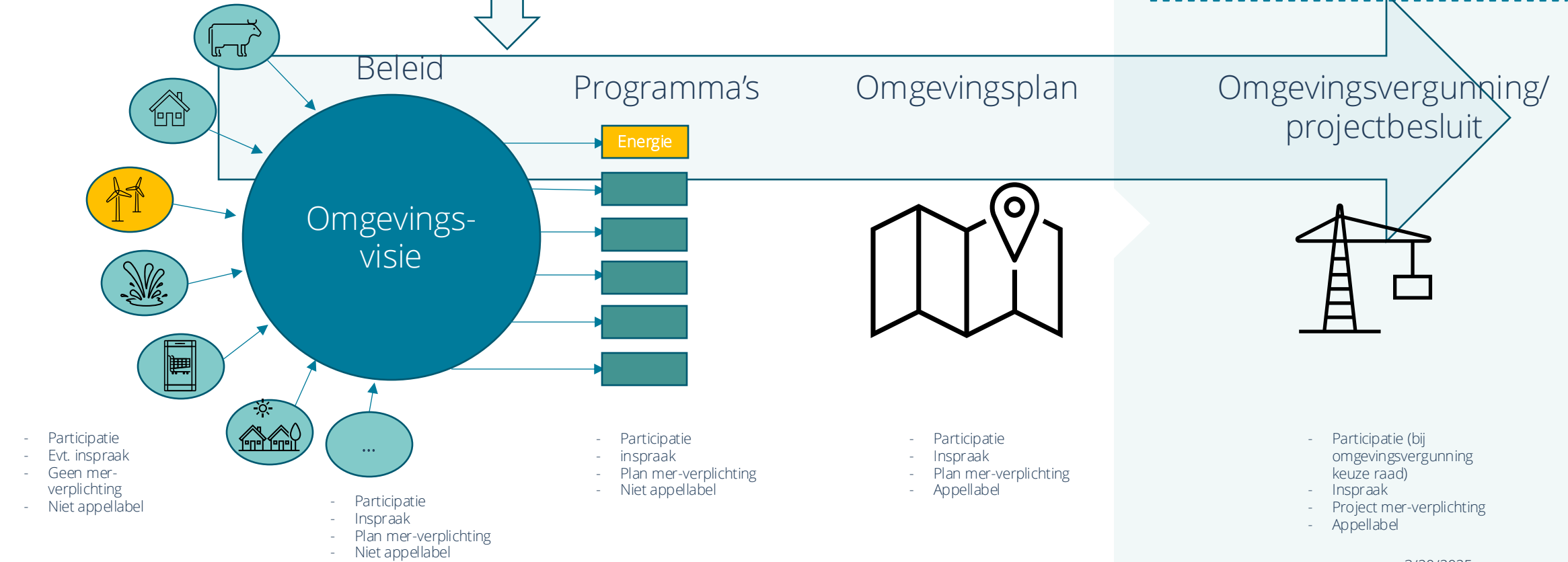

Beleid en Ow-instrumenten

Startpunt verkenning of voortgang

Beleidsvoorbereiding

22

Wat is het instrument programma?

- Een programma is vooral uitvoeringsgericht
- Een programma bevat:
 - een uitwerking van het te voeren beleid, *of*
 - maatregelen om doelen voor de fysieke leefomgeving te bereiken
- De nadruk op:
 - bereiken van een doel
 - binnen een beheersbare termijn
 - voor een aspect of aspecten van beleid fysieke leefomgeving
- Programma's binden alleen het vaststellend bestuursorgaan/organen zelf bij de uitoefening van zijn/hun bevoegdheden
- Sectoraal of gebiedsgericht? Lokaal of regionaal?

Wat kan er bijvoorbeeld in een energieprogramma?

Mogelijke toepassingen van het vrijwillig programma (niet uitsluitend)

Politiek-bestuurlijk en samenwerking	- o Intergemeentelijke samenwerking - o Relatie met provincie: bevoegd gezag vraagstuk - o Netbeheerder: overleg inbouwen met het oog op netcongestie - o Vertaling naar de gemeentelijke instrumenten
Samenleving: verantwoordelijkheid en participatie	- o 50%-mede-eigenaarschap: borging lokaal eigendom - o Ontwikkelaars en initiatieven - o Bredere participatie (eventueel op regionaal niveau) - o Communicatie en gedrag: invulling geven aan participatiebeleid
Juridisch	- o Vertaling van maatregelen en voorwaarden in omgevingsplan - o Vertaling naar omgevingsvergunningverlening - o Contracten en overeenkomsten - o Voorkeursrecht en onteigening
Fysiek	o Ruimtelijke kaders
Financiën	- o Financiële participatie zoals: Fondsvorming (ruimtelijke kwaliteit / compensatie / versterking) - o Schadeloosstelling en nadeelcompensatie
Monitoring	- o Kwalitatief en/of kwantitatief - o Meetsysteem - o Financieel systeem - o Beleidscyclus

Waarom beleid opstellen?

1. Geeft als gemeente signaal (ook naar de provincie) dat energietransitie een belangrijk onderwerp is en dat de gemeente hier een invulling aan geeft.

2. Vormt het kader en de onderbouwing van de verlening van een omgevingsvergunning of de wijziging van het omgevingsplan.